

УДК 336.2:33.025.12

Ю. В. Касперович
аспірантка кафедри фінансів, Київський національний
торговельно-економічний університет, Україна
julia.v.kasperovich@gmail.com

ФОРМУВАННЯ НЕПОДАТКОВИХ НАДХОДЖЕНЬ БЮДЖЕТУ В СИСТЕМІ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Анотація. У статті розкрито особливості формування неподаткових доходів бюджету з позицій державного фінансово-економічного регулювання. Проаналізовано динаміку і структуру неподаткових надходжень бюджету в розрізі ключових джерел. Виявлено та обґрунтовано шляхи зростання доходів від проведення державних лотерей, концесійної діяльності, власних надходжень бюджетних установ, а також доходів від операцій із капіталом у середньостроковому періоді.

Ключові слова: доходи бюджету, неподаткові надходження, фінансово-економічне регулювання, державне майно, лотерейний бізнес, пенсійне страхування, концесійна діяльність.

Ю. В. Касперович

аспірантка кафедри фінансов, Киевский национальный торгово-экономический университет, Украина

ФОРМИРОВАНИЕ НЕНАЛОГОВЫХ ПОСТУПЛЕНИЙ БЮДЖЕТА В СИСТЕМЕ ФИНАНСОВО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ

Аннотация. В статье раскрыты особенности формирования неналоговых доходов бюджета с позиций государственного финансово-экономического регулирования. Проанализированы динамика и структура неналоговых поступлений бюджета в разрезе ключевых источников. Выявлены и обоснованы пути роста доходов от проведения государственных лотерей, концессионной деятельности, собственных поступления бюджетных учреждений, а также доходов от операций с капиталом в среднесрочном периоде.

Ключевые слова: доходы бюджета, неналоговые поступления, финансово-экономическое регулирование, государственное имущество, лотерейный бизнес, пенсионное страхование, концессионная деятельность.

Yulia Kasperovych

Post-Graduate Student, Kyiv National University of Trade and Economics, Ukraine

19 Kyoto St., Kyiv, 02156, Ukraine

NON-TAX BUDGET REVENUES FORMING IN FINANCIAL AND ECONOMIC REGULATION SYSTEM

Abstract. The paper deals with the non-tax budget revenues forming in terms of financial and economical regulation. The topic is updated for Ukraine in connection with the liberalization of the tax regulation and respective fiscal revenue sources reduction. In order to improve theoretically aspects and developing practical recommendations for increasing revenues author give own definition of non-tax revenue of the budget, analyze it's dynamics and structure within main sources. The growth in budget revenues due to monetary regulation of the National Bank is discovered. The ways to improve the lottery business regulation are proposed. The necessity of concession activities in the framework of public-private partnerships is justified. The inclusion of mandatory pension insurance in the tax system of Ukraine or consolidation within a single fee for obligatory state social insurance is proposed. Own revenues of budgetary institutions should be enhanced by upgrading their material and technical basis for the implementation of R&D work for orders. The actual material is presented on the basis of a comparative analysis of absolute and relative data of non-tax budget revenues, which suggests a significant growth of it's potential for the future by the financial and economic regulation actions.

Keywords: budget revenues; non-tax revenues; financial and economic regulation; public property; lottery business; pension insurance; concession activity.

JEL Classification: H20, H27, H60, H61, H71

Постановка проблеми. Період посткризового відновлення національної економіки на тлі загострення дисбалансів сектору публічних фінансів зумовлює необхідність пошуку нових підходів до формування доходів бюджету. Виходячи з обмежених можливостей зростання податкового навантаження в Україні та фінансово-економічних методів регулювання як найбільш адекватних ринковому середовищу, актуалізується розгляд неподаткових надходжень бюджету з означених позицій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження питань формування неподаткових надходжень бюджету здійснили Е. Ліберман (Evan S. Lieberman) [1], Р. Масгрейв (Richard Musgrave), А. Сміт (Adam Smith), Дж. Стігліц (Joseph E. Stiglitz), Дж. Сакс (Jeffrey Sachs), Чен Ю (Chen Yu) [2], І. Ю. Ярцева (I. Yartseva) [3], І. І. Янжул (I. Yanzhul) та ін. Вагомий внесок у розробку цієї проблематики зробили вітчизняні вчені О. Д. Василик, В. М. Геєць, В. Г. Дем'янишин [4], Ц. Г. Огонь, В. М. Федосов, І. Я. Чугунов, а також В. М. Богомазова, В. Д. Розум, Я. В. Петраков, Р. С. Сорока, О. С. Шаманська [4] та ін. Водночас, більшість авторів обмежувалася узагальненими підходами

без постатейного аналізу. Відсутність ґрунтовних фундаментальних праць з означених питань спонукала автора до здійснення комплексного наукового дослідження сучасних можливостей і шляхів формування неподаткових надходжень до бюджету.

Метою статті є розкриття теоретико-методичних засад формування неподаткових надходжень бюджету та розробка прикладних рекомендацій щодо вдосконалення державного фінансово-економічного регулювання задля забезпечення надійного підґрунтя зростання цієї частини бюджетних доходів.

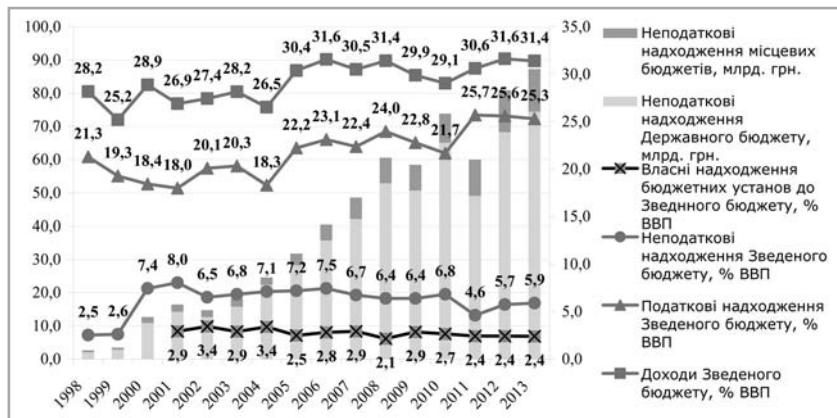
Основні результати дослідження. Доходи бюджету згідно із ч. 1 ст. 9 Бюджетного кодексу України формують податкові та неподаткові надходження, доходи від операцій із капіталом, трансферти [5]. У Кодексі перелічено складові неподаткових надходжень. Неподаткові надходження бюджету являють собою фінансово-економічні відносини між сектором державного управління та іншими інституційними одиницями у процесі реалізації неподаткових методів формування доходів бюджету, які виникають за наслідками реалізації або передачі прав власності на

державне майно, адміністративного регулювання шляхом сплати дозвільних платежів та здійснення процедур ліцензування, компенсації заподіяної шкоди державі, штрафних санкцій тощо, а також регулювання вартості споживання суспільних благ і послуг через механізм визначення обсягів плати бюджетним установам. Цей вид доходів наділяється функцією балансування за відсутності достатньої кількості об'єктів оподаткування [4, с. 273]. Важливим є ретельне розмежування неподаткових і податкових надходжень, яке становить основу розрахунку податкового навантаження [1, с. 96; 3, с. 132–133]. Варто погодитися, що система фінансово-економічного регулювання в Україні у процесі формування неподаткових доходів бюджету реалізована не повною мірою [6, с. 3].

Роль неподаткових надходжень у процесі формування доходів бюджету країн світу суттєво різняться. Протягом 2000–2012 рр. в ЄС ці надходження склали 9,2–10,8% доходів бюджету, або 4,2–4,9% ВВП [7, с. 4], у США – 3,8–6,5% бюджету, або 0,7–1,0% ВВП [8, с. 34–37], у Китаї – третину державних доходів [2, с. 50]. У 1998–2012 рр. неподаткові надходження Зведеного бюджету України становили 9,0–29,9% доходів, або 2,5–8,0% ВВП із трендом зростання.

На рис. показано, що, починаючи з 2011 року, відбулося скорочення неподаткових надходжень бюджету. Це було зумовлене перенесенням рентної плати і зборів на паливно-енергетичні ресурси в окрему групу податкових надходжень, а плати за ліцензії та отримані за вчинення консульських дій кошти – до підгрупи «Плати за надання адміністративних послуг» групи «Адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційної господарської діяльності» неподаткових надходжень. Названі зміни позначилися на показниках еластичності (табл. 1), які порівняно із показниками податкових джерел доходів були рівномірними і достатньо значущими.

Власне, неподаткові надходження більшою мірою є прерогативою Державного бюджету. Зменшення доходів Зведеного бюджету за цією статтею від 73 837,0 млн. грн. у 2010 р. до 60 003,7 млн. грн. у 2011 р. (на 13 833,3 млн. грн., або на 18,7%) було зумовлено наведеними бюджетно-класифікаційними причинами. Вищезгаданий перегляд складу неподаткових надходжень призвів до скорочення їх питомої ваги у структурі доходів Зведеного бюджету на 8,4 в.п. та Державного бюджету – на 12,1 в.п. (рис. і табл. 2).

Примітка. За 2013 р. наведено прогнознi значення.
Рис. Динаміка формування доходів бюджету України в 1998-2013 рр.
Джерело: Розраховано автором за даними Міністерства фінансів України, Міністерства доходів і зборів України, Державної служби статистики України

Таблиця 1
Еластичність доходів Зведеного бюджету України та його складових відносно ВВП у 1999-2013 рр.

Рік	Доходи, загалом	Податкові надходження	Неподаткові надходження, в т.ч.	власні надходження бюджетних установ	Доходи від операцій із капіталом	Офіційні трансферти від урядів зарубіжних країн та міжнародних організацій	Цільові фонди
1999	0,14	0,12	0,03	...	0,01	0,00	-0,02
2000	0,41	0,16	0,23	...	-0,01	0,00	0,03
2001	0,17	0,16	0,11	...	0,01	0,01	-0,12
2002	0,32	0,40	-0,08	...	0,03	0,00	-0,03
2003	0,32	0,21	0,09	...	0,02	0,00	0,01
2004	0,21	0,11	0,08	0,05	0,01	0,00	0,00
2005	0,44	0,36	0,07	-0,01	0,00	0,00	0,01
2006	0,37	0,27	0,09	0,04	0,00	0,00	0,01
2007	0,27	0,20	0,05	0,03	0,02	0,00	0,01
2008	0,34	0,29	0,05	0,00	0,00	0,00	0,00
2009	0,72	0,55	0,06	-0,17	0,09	-0,01	0,03
2010	0,25	0,16	0,09	0,02	0,00	0,00	0,00
2011	0,38	0,46	-0,06	0,01	0,00	0,00	-0,01
2012	0,44	0,24	0,20	0,03	0,01	0,00	0,00
2013	0,40	0,31	0,11	0,02	0,01	0,00	0,00

Примітка: За 2013 р. наведено прогнознi значення.

Джерело: Розраховано автором за даними Міністерства фінансів України, Міністерства доходів і зборів України, Державної служби статистики України

Планові показники неподаткових надходжень Зведеного бюджету України здебільшого виконувалися і становили у 2007 р. – 100,5%, 2008-му – 105,8%, 2009-му – 80,4%, 2010-му – 100,0%, 2011-му – 101,7%, у 2012 р. – 107,5%. У 2007–2012 рр. неподаткові надходження включали доходи від власності та підприємницької діяльності (27,2–41,5%), адміністративні збори і платежі, доходи від некомерційної господарської діяльності (3,6–8,9%), інші неподаткові надходження та власні надходження бюджетних установ (33,6–52,5%).

У неподаткових надходженнях підвищується роль коштів, що перераховуються до Державного бюджету Національним банком України (НБУ). У 2009 р. передбачалися надходження від НБУ в сумі 13 808,1 млн. грн., у тому числі за загальним фондом – 4 616,3 млн. грн., за спеціальним – 9 191,8 млн. грн. Фактично надійшло 5 063,5 млн. грн. лише за загальним фондом, або 109,7% його плану. Таким чином, у цілому по Державному і відповідно Зведеному бюджету план виконано не було. Водночас, варто відзначити стрімке збільшення частки коштів НБУ в доходах Державного бюджету – вона зросла від 1,2% у 2007 р. до 6,8% у 2012 р. (табл. 3). Прискорення темпів росту та перевиконання плану за цією статтею більш як на три чверті у 2012 р. забезпечило його виконання за неподатковими надходженнями, що, своєю чергою, дозволило певною мірою нівелювати недовиконання доходів за статтею

податкових надходжень і забезпечити виконання Державного й Зведеного бюджету в цілому. Характерно, що в Пояснювальній записці Міністерства фінансів України до Звіту про виконання Державного бюджету України за 2012 р. про кошти НБУ та їх роль жодним чином не згадується. Водночас, ця тенденція триває. За січень-жовтень 2013 р. від НБУ до бюджету надійшло 23 797,0 млн. грн., що на 9 197,0 млн. грн., або на 63,0%, більше аналогічного показника переднього року. Загалом упродовж останніх років динаміка показників надходжень та перевиконання плану свідчать про перетворення НБУ в комерційну установу всупереч чинному законодавству, де зафіксовано, що одержання прибутку не є метою діяльності Національного банку (ст. 5-1) [9].

Вагомим джерелом формування неподаткових доходів є частина чистого прибутку (доходу) державних унітарних підприємств

емств та їх об'єднань, що вилучається до бюджету, і дивіденди (доход), нараховані на акції (частки, паї) господарських товариств, у статутних капіталах яких є державна власність. Обсяги надходжень зросли від 1 327,8 млн. грн. у 2007 р. до 6 483,5 млн. грн. у 2012 р., тобто вп'ятеро. Найбільшу питому вагу в зазначеному джерелі надходжень має частина чистого прибутку (доходу) господарських організацій (державних унітарних підприємств та їх об'єднань), що вилучається до бюджету.

Упродовж останніх років відчутно зросли відрахування коштів, отриманих від проведення державних грошових лотерей. Показова ситуація склалася із заборону грального бізнесу в Україні, коли лотереї залишилися єдиним легальним видом азартних розваг. Ухваленням Закону України «Про державні лотереї в Україні» від 06.09.2012 № 5204-VI було встановлено основні засади державного регулювання лотерейної сфери в Україні з метою створення сприятливих умов для розвитку лотерейного ринку виходячи із принципів державної монополії на випуск та проведення лотерей, забезпечення потреб державного бюджету, прав і законних інтересів громадян. Ідея державної монополії передбачає передання прав на її проведення обмеженій кількості операторів. Таке право сьогодні отримали чотири суб'єкти підприємницької діяльності – оператори лотерей, а саме: підприємство із 100% іноземними інвестиціями «Українська Національна Лотерея», ТОВ «М.С.Л.» («Молодьспортлото»), ПрАТ «Патріот» і ПАТ «Державний ощадний банк». За нашим переконанням, така кількість учасників ринку є абсолютно достатньою.

Ужиті державні регуляції відчутно позначилися на доходах бюджету: надходження податку на прибуток від казино, відеосалонів, гральних автоматів, концертно-видовищних заходів скоротилися від 2 918,9 тис. грн. у 2008 р. до 48,5 тис. грн. у 2012 р., або в більш як 60 разів унаслідок їх адміністративної заборони. Натомість відрахування коштів від проведення державних грошових лотерей за аналогічний період зросли від 59 839,2 тис. грн. до 237 702,3 тис. грн., або вчетверо. Щорічний ріст зазначених доходів у 1,5 раза та істотне перевиконання плану їх надходження засвідчує значний резерв наповнення бюджету.

Лотерею варто розглядати як добровільну виграшну позику державі з боку громадян, а тому необхідно формувати їх лояльне ставлення до такого роду вилучення особистих доходів. Вважаємо необхідним доопрацювати систему державної монополії на лотерейний бізнес, а саме спрямувати частину коштів, які надходять від випуску та проведення державних лотерей, на цільові соціальні заходи: сприяння розвитку (пара)олімпійського руху і фізичної культури; лікування хворих на рак, ВІЛ-СНІД, туберкульоз; підтримку обдарованої молоді й т. ін. Подібна практика, що діяла за часів СРСР та передбачалася у першій редакції

Таблиця 2

Структура надходжень доходів бюджету України в 1998-2013 рр., %

Рік	Зведений бюджет			у тому числі					
	Податкові надходження	Неподаткові надходження	Інші джерела доходів	Державний бюджет			Місцеві бюджети		
				Податкові надходження	Неподаткові надходження	Інші джерела доходів	Податкові надходження	Неподаткові надходження	Інші джерела доходів
1998	75,6	9,0	15,5	65,7	13,2	21,1	87,3	3,9	8,8
1999	76,4	10,3	13,2	71,8	14,5	13,7	83,3	4,2	12,5
2000	63,8	25,8	10,5	56,2	31,2	12,6	82,1	12,5	5,4
2001	66,8	29,9	3,3	59,0	38,3	2,7	83,2	12,3	4,5
2002	73,3	23,7	3,0	68,0	29,7	2,3	84,7	10,7	4,6
2003	72,2	24,2	3,6	67,8	30,0	2,3	82,4	10,8	6,8
2004	69,0	26,8	4,1	65,2	32,6	2,2	80,4	9,6	10,0
2005	73,1	23,7	3,2	71,7	27,2	1,1	77,8	11,7	10,5
2006	73,2	23,6	3,2	71,9	27,1	1,0	77,6	12,0	10,4
2007	73,3	22,1	4,6	72,2	26,1	1,7	76,4	11,0	12,5
2008	76,3	20,3	3,4	74,9	23,6	1,5	80,2	10,4	9,3
2009	76,2	21,4	2,4	73,7	25,1	1,2	83,3	10,9	5,8
2010	74,5	23,5	2,0	71,3	27,8	0,9	83,9	10,9	5,2
2011	84,0	15,1	1,0	83,9	15,7	0,4	84,3	12,6	3,1
2012	80,9	18,2	0,9	79,7	19,8	0,5	85,2	12,5	2,3
2013*	79,5	19,4	1,1	77,1	22,3	0,6	85,2	12,3	2,5

Примітка. За 2013 р. наведено прогнози значення.

Джерело: Дані Міністерства фінансів України, Міністерства доходів і зборів України, Державної казначейської служби України

чинного Закону України «Про державні лотереї в Україні», покликана реабілітувати згубну звичку до азартної гри в очах громадськості, надавши їй соціально значущого змісту. До названого закону слід внести додаткові роз'яснення щодо зовнішнього вигляду та програмного забезпечення лотоматів із метою унеможливлення мімікрії під них гральних автоматів (попри певну схожість). Окрім того, існує потреба в оновленні ліцензійних вимог до операторів державних лотерей, запуску online-передачі даних щодо гри до центрального серверу, запровадженні механізму самообмеження фізичних осіб (на кшталт того, що діє в Республіці Білорусь). Зазначене дозволить істотно посилити потенціал державного фінансово-економічного регулювання лотерейної діяльності в Україні.

Однією зі статей неподаткових надходжень є кошти, отримані від продажу частин встановленої кількості викидів парникових газів, передбаченого ст. 17 Київського протоколу (1997 р.) до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату. Динаміка цих надходжень за спеціальним фондом бюджету є такою: 2009 р. – 3 300,5 млн. грн., або 6 601,1%

Таблиця 3

Динаміка перерахування коштів Нацбанком України до Держбюджету відповідно до Закону України «Про Національний банк України»

Рік	План, млн. грн.	Факт, млн. грн.	% плану	Темп росту, %	Питома вага в неподаткових надходженнях бюджету, %		Питома вага в доходах бюджету, %		Питома вага у ВВП, %
					Державного	Зведеного	Державного	Зведеного	
2001	...	500,0	3,5	3,0	1,3	0,9	0,2
2002	...	234,9	...	47,0	1,9	1,6	0,6	0,4	0,1
2003	...	590,7	...	251,5	3,7	3,2	1,1	0,8	0,2
2004	...	1 299,5	...	220,0	5,8	5,3	1,9	1,4	0,4
2005	...	955,4	...	73,5	3,4	3,0	0,9	0,7	0,2
2006	...	1 287,8	...	134,8	3,6	3,2	1,0	0,7	0,2
2007	1 875,7	1 889,2	100,7	146,7	4,5	3,9	1,2	0,9	0,3
2008	4 833,7	8 333,7	172,4	441,1	15,8	13,8	3,7	2,8	0,9
2009	13 808,1	5 063,5	36,7	60,8	10,0	8,7	2,5	1,9	0,6
2010	10 000,0	15 547,3	155,5	307,0	23,9	21,1	6,6	4,9	1,4
2011	9 671,9	11 898,3	123,0	76,5	24,2	19,8	3,8	3,0	0,9
2012	13 170,4	23 600,0	179,2	198,3	34,6	29,2	6,8	5,3	1,7

Джерело: Дані Міністерства фінансів України, Міністерства доходів і зборів України, Державної казначейської служби України

плану; 2010 р. – 1 538,2 млн. грн., або 1 025,5% плану; у 2011 р. план становив 180,0 млн. грн., але коштів не надходило; 2012 р. – 231,7 млн. грн., або 67,3% плану. Ринковий механізм регулювання охорони навколишнього природного середовища – міжнародна торгівля квотами на викиди парникових газів – стає потенційним джерелом розширення надходжень бюджету та стимулювання запровадження природоохоронних технологій на вітчизняних підприємствах.

До неподаткових надходжень за спеціальним фондом Державного бюджету України зараховуються кошти від додаткових зборів на виплату пенсій. Структуру надходжень у вигляді зборів на обов'язкове державне пенсійне страхування з окремих видів господарських операцій у 2007–2012 рр. склали кошти від: 1) відчуження легкових автомобілів (3% вартості) – 26,6–46,2%; 2) користування та надання послуг стільникового рухомого зв'язку (7,5% вартості послуг) – 19,0–38,5%; 3) операцій придбання (купівлі-продажу) нерухомого майна (1% його вартості) – 9,0–17,3%; 4) торгівлі ювелірними виробами із золота (крім обручок), платини і дорогоцінного каміння (5% вартості виробу) – 0,4–1,2%.

Нині не передбачено справляння збору із вироблених та імпортованих в Україну тютюнових виробів (раніше – 5% вартості). Починаючи з 2011 р. скасовано збір від операцій купівлі-продажу безготівкової іноземної валюти за гривню (до 2011 р. – 1% суми операції), що становив 24,3–45,3% його надходжень. Вважаємо доцільним повернення цього збору до складу податкової системи України та відповідно податкових надходжень бюджету. Одночасно варто розглядати й альтернативу його об'єднання із єдиним внеском на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

В Україні відбувається становлення концесійної діяльності як потенційного джерела наповнення бюджету. Із прийняттям у 2010 р. Закону України «Про державно-приватне партнерство» (ДПП) було закріплено організаційно-правові засади ДПП та окреслено головні принципи залучення приватних інвесторів на договірній основі, що запроваджені у країнах ЄС. Для активізації його становлення і реалізації Міністерством економічного розвитку та торгівлі України розроблено Порядок і Методичку проведення аналізу ефективності здійснення державно-приватного партнерства. Остання визначає основні параметри та показники перевірки ефективності здійснення ДПП, серед яких: економічна чиста приведена вартість (ENPV); чиста приведена вартість досягнення мети ДПП (NPV); внутрішня норма рентабельності (IRR); індекс прибутковості (PI); дисконтований період окупності (DPP).

Збільшення надходжень від концесійної діяльності на 2,5 млн. грн. у 2010 р., на 3,4 млн. – у 2011 р. та на 13,0 млн. грн. у 2012 р. необхідно розцінювати як позитивне явище, але з огляду на потенційні масштаби воно є незначним. Постає питання доцільності передачі в концесію прибуткових об'єктів державної власності (зокрема щодо аеропорту «Бориспіль»). Звичайно, вони найбільше цікавлять інвесторів, але ж ці об'єкти і тепер забезпечують відрахування прибутків до бюджету. Найменш привабливою, проте найбільш стратегічно важливою для держави у залученні капіталу слід визнати сферу житлово-комунального, а також дорожно-транспортного господарства та інших менш перспективних, однак соціально значущих капітальних інфраструктурних проектів.

Визначну роль у формуванні неподаткових доходів бюджету відіграють власні надходження від бюджетних установ, що впродовж 2001–2012 рр. акумулювали від 2,1 до 3,4% ВВП (рис. 1), 6,8–12,8% доходів і 33,6–52,7% надходжень Зведеного бюджету. Ця стаття доходів формується за двома групами: від плати за послуги, які надаються бюджетними установами згідно із законодавством (60,0–80,1%) та інших джерел власних надходжень бюджетних установ (19,9–40,0%). У 2007–2012 рр. власні надходження бюджетних установ до Зведеного бюджету характеризуються перевиконанням плану на рівні 1,4–13,2% і щорічним темпом приросту в посткризовий період у ме-

жах 8,2–9,9%. Частка власних надходжень бюджетних установ у державному бюджеті складає 72,2–80,3% загальних доходів за цим джерелом. Збільшення надходжень вбачаємо в розширенні інших джерел власних надходжень, зокрема у частині коштів, що отримують бюджетні установи від підприємств, організацій, фізичних осіб та інших бюджетних установ для виконання цільових заходів. Зазначене потребує оновлення їх матеріально-технічної бази і проведення НДДКР.

Висновки. На основі проведеного дослідження слід підсумувати, що неподаткові доходи бюджету формують п'яту частину доходів бюджету в Україні та містять чималі резерви зростання. Ми вважаємо, що для їх повноцінної реалізації потрібно підвищити ефективність фінансово-економічного регулювання насамперед у сферах управління державним майном, лотерейного бізнесу, розвитку державно-приватного партнерства, концесійної діяльності у пріоритетних галузях економіки та ін. Водночас необхідне законодавче уточнення приналежності до неподаткових надходжень окремих зборів і платежів. Упровадження означених авторських пропозицій дозволить розширити дохідну частину бюджету без посилення податкового навантаження на вітчизняну економіку.

Література

- Lieberman E. S. Taxation Data as Indicators of State-Society Relations: Possibilities and Pitfalls in Cross-National Research [Electronic resource] / E. S. Lieberman // *Studies in Comparative International Development*. – 2002. – Vol. 36. – No. 4. – P. 89–115. – Accessed mode : <http://www.princeton.edu/~esl/Lieberman%20Tax%20Measurement.pdf>
- Chen Yu. An empirical study on the relationship of fiscal revenue to welfare lottery and non-tax revenue based on co-integration theory and vector error correction model [Electronic resource] / Yu Chen, Haiying Liu, Yi Xiang // *Crisis Management in the Time of Changing World*. – 2012. – P. 50–57. – Accessed mode : http://www.atlantispress.com/php/download_paper.php?id=2935
- Ярцева И. Ю. Классификация неналоговых доходов местных бюджетов и их роль на современном этапе бюджетной реформы [Электронный ресурс] / И. Ю. Ярцева // *Вестник Томского государственного университета*. – 2010. – № 339. – С. 131–134. – Режим доступа : <http://cyberleninka.ru/article/n/klassifikatsiya-nenalogovyh-dohodov-mestnyh-byudzhetov-i-ih-rol-na-sovremennom-etape-byudzhetnoy-reformy>
- Дем'янишин В. Г. Неподаткові надходження: проблеми та роль у доходах бюджету держави [Електронний ресурс] / В. Г. Дем'янишин, О. С. Шаманська // *Фінансово-кредитна діяльність*. – 2011. – Вип. 2. – С. 268–274. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/fkd/2011_2/part2/40.pdf
- Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 № 2456-VI [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
- Соскін О. І. Роль державного регулювання у формуванні сучасної економічної моделі: зміна імператива в умовах хаосу [Електронний ресурс] / О. І. Соскін // *Економічний часопис-XXI*. – 2013. – № 1–2(1). – С. 3–7. – Режим доступу : <http://soskin.info/userfiles/file/CHASOPYS/1-2-2013-1/Soskin%20Oleh.pdf>
- Government finance statistics. Summary tables, 1997–2012 [Electronic resource]. – Luxembourg : Publications Office of the European Union. – 2013. – 37 p. – Accessed mode : http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/product_details/publication?p_product_code=KS-EK-13-001
- Budget Historical Tables of the U. S. Government. Fiscal Year 2014 [Electronic resource] / Office of Management and Budget. – Accessed mode : <http://www.whitehouse.gov/sites/default/files/omb/budget/fy2014/assets/hist.pdf>
- Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999 № 679-XIV [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/679-14>

Стаття надійшла до редакції 13.09.2013

References

- Lieberman, S. (2002). Taxation data as indicators of state-society relations: possibilities and pitfalls in cross-national research. *Studies in Comparative International Development*, 4, 89-115. Retrieved from <http://www.princeton.edu>
- Chen Yu, Liu Haiying, & Xiang Yi (2012). An empirical study on the relationship of fiscal revenue to welfare lottery and non-tax revenue based on co-integration theory and vector error correction model. *Crisis Management in the Time of Changing World* (pp. 50-57). Retrieved from <http://www.atlantispress.com>
- Yartseva, I. Yu. (2010). Classification of non-tax revenues of local budgets and their role at the present stage of the budget reform. *Vestnik Tomskogo gosudarstvennoy universiteta (Bulletin of the State Tomsk University)*, 339, 131-134. Retrieved from <http://cyberleninka.ru> (in Russ.).
- Demianishyn, V. G., & Shamanska O. S. (2011). Non-tax revenues: the problems and the role of state government revenue. *Finansovo-kredytna diyalnist (Financial and Economic Activity)*, 2, 268-274. Retrieved from <http://archive.nbuv.gov.ua> (in Ukr.).
- The Verkhovna Rada of Ukraine (2010). *The Budget Code of Ukraine (The Law of Ukraine)*. Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua> (in Ukr.).
- Soskin, O. I. (2013). The role of government regulation in the modern economic model forming: the change of imperative in chaos. *Ekonomichnij Casopis-XXI (Economic Annals-XXI)*, 1-2 (1), 3-7. Retrieved from <http://soskin.info> (in Ukr.).
- The European Union (2013). *Government finance statistics. Summary tables. Data 1997-2012*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Retrieved from <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>
- The U.S. Government (2013). *Budget Historical Tables. Fiscal Year 2014*. Retrieved from <http://www.whitehouse.gov>
- The Verkhovna Rada of Ukraine (1999). *About the National Bank of Ukraine (The Law of Ukraine)*. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua> (in Ukr.).

Received 13.09.2013